

چرا ریچارد مورنینگ استار آذربایجان را با میدان تهدید می کند

ویچسلاو میخائیل اوف

(Veacheslav Mikhylov)

<http://www.fondsk.ru/news/2014/05/27/zachem-richard-morningstar-grozit-azerbajdzhanu-majdanom-27709.html>

مترجم: ا. م. شیری

<https://eb1384.wordpress.com/2014/05/30/>

۹ خرداد- جوزا ۱۳۹۳

چند روز قبل، **ریچارد مورنینگ استار** سفیر آمریکا در باکو، در مصاحبه با «رادیو اروپای آزاد-رادیو لیبرتی» آذربایجان، بیاناتی در آن مایه هائی ایراد کرد که دیپلماتها معمولا دور از شأن خود می دانند. این آمریکائی گفت که یکی از درسهای که باکو باید از حوادث اوکراین فراگیرد، عبارت از این است که در صورت نقض حقوق جامعه مدنی، «میدان» می تواند در آذربایجان هم تکرار شود...

ریچارد مورنینگ استار متصدی معروف منافع کمپانی ها انرژی غرب است. او تا انتصاب خود به مقام سفیر در آذربایجان، بعنوان نماینده ویژه وزارت خارجه آمریکا در امور انرژی آروآسیا خدمت می کرد. مورنینگ استار با جانبداری از پاسداری دیپلماتیک در باکو در ماه ژوئیه سال ۲۰۱۲، لوله گذاری خط انتقال هیدروکربنهای آذربایجان به غرب را «با دور زدن روسیه» وظیفه شناسانه لابیگری کرد.

اظهارات دیپلمات آمریکائی در خصوص احتمال ایجاد «**میدان آذربایجان**» را باید در همپیوندی با سخنان سلف او، **جیمس وارلیک**، همصدر آمریکائی گروه مینسک برای حل و فصل مناقشه قره باغ کوهستانی مورد بررسی قرار داد. سخنرانی در تاریخ ۷ ماه مه در بنیاد کارنگی در واشنگتن برگزار گردید. در نظرات بیان شده وارلیک، او برای حل مناقشه قره باغ کوهستانی، بصراحت بازگشت به وضعیت سالهای آخر دهه ۱۹۸۰ را پیشنهاد نمود و ایروان بسیار محتاطانه از آن استقبال کرد.

واشنگتن با واداشتن دیپلماتهای خود برای اظهار این چنین اظهارات تحریک آمیز علیه ایروان و باکو چه هدفی را دنبال می کند؟ در ماه مه سال جاری ۲۰ سال تمام از اعلام آتش بس در قره باغ کوهستانی می گذزد. بنا به برخی شواهد، تحت تأثیر روند تجزیه اوکراین و پیوستن شبه جزیره کریمه به روسیه، واشنگتن به این نتیجه گیری رسید که حفظ وضع موجود در منطقه مورد مناقشه قره باغ کوهستانی به نفع آمریکا نیست. اگر واقعا چنین باشد، این یک تفکر بسیار خطرناک است که در پشت آن، به باور کارشناسان، تلاشهایی برای وادار ساختن ارمنستان به قبول «ناهنجاری» تصمیم خود در پیوستن به اتحاد گمرکی و قرار دادن روسیه در مقابل «شکست در قفقاز» خوابیده است.

محاسبه استراتژیستهای بر روی این پایه استوار است که تشدید تنش های جدید پیرامون قره باغ کوهستانی، آذربایجان را به سمت ناتو با چشم انداز ایجاد محور آنکارا- تفلیس- باکو سوق می دهد (آنکارا هم اکنون بسته توافق در خصوص تضمین امنیت و همکاری با باکو را در دست دارد). تقویت شدید مؤلفه های نظامی- سیاسی در طول همه سالهای اخیر با مفروضات محور سه جانبه پیوستگی دارد. گرجستان نقش عامل محرک ارتقاء سطح همکاری نظامی بین همسایگان را ایفا می کند. ترکیه و آذربایجان با درک همه خطرات ناشی از ایجاد اتحادیه های خصمانه منطقه ای در حوزه منافع استراتژیک روسیه، فعلا با خویشتنداری در این راه گام برمی دارند. با این حال، تخطی از وضع موجود در منطقه مورد مناقشه قره باغ کوهستانی می تواند موجب تغییرات زیادی بشود.

از چهار کشور تشکیل دهنده «گوآم» (گرجستان، اوکراین، آذربایجان، مولداوی) که ترکیه نیز در مراحل مختلف اجرای این ایده ژئوپلیتیک آمریکا قصد پیوستن به آن را داشت، فقط آذربایجان خواسته های آوروآتلانتیک را تأیید نکرد. بعقیده برخی کارشناسان غربی، «دشواری های همسایگی» علت اصلی چنین ملاحظه کاری می باشد.

در برنامه های آمریکا برای تبدیل روندهای سیاسی به مناقشات منطقه آبی، عامل خزر نقش جداگانه بازی می کند. اجلاس چهارم کشورهای حوزه دریای خزر در شهر آستاراخان تقریباً همزمان با **جلسه ماه سپتامبر ناتو در ولز** برگزار می شود. واشنگتن ممانعت از دستیابی اجلاس پنج جانبه خزر به موفقیت را بعنوان وظیفه تجمع سپتامبر تعیین کرده است. حل و فصل مسائل حل نشده راجع به نظام حقوقی دریای خزر در طرح آمریکا برای حفظ تنش در منطقه ثبت نشده است. به همین سبب سعی می کنند آذربایجان را از حل و فصل مسائل خود با ایران در زمینه تعیین حدود بخش ملی در دریای خزر (به آنچه روسیه علاقمند است) بازدارند. واشنگتن در مقابل ایجاد سازوکارها برای حفظ امنیت دریا- دریاچه انحصاراً توسط پنج کشور ساحلی خزر هم مقاومت می کند. آذربایجان قبلاً به پیشنهاد روسیه دایر بر تشکیل گروه مشترک همکاری عملیاتی نظامی- دریایی در دریای خزر، پاسخ مثبت نداد، اما اینک باکو آنقدرها قاطع نیست و خود این، استراتژیستهای آمریکائی را تحریک می کند.

سوژه های تحریک آمیز مستقل در اظهارات مورنینگ استار بنوعی بمعنی «تهاجم» به آذربایجان بود. سفیر آمریکا نظرات خود را در قالب کنایه هایی بیان کرد، که یکی از معانی آن این بود که روسیه و ایران می توانند نقش مهاجمان بالقوه به آذربایجان را ایفاء نمایند. در همین رابطه او چند بار لفاظانه پرسید: در این صورت، غیر از آمریکا، کدام کشور قادر به کمک به آذربایجان خواهد بود- «پس از آنچه که روسیه با کریمه و اوکراین کرد»؟! مقامات رسمی نهاد ریاست جمهوری و وزارت امور خارجه آذربایجان پاسخ لایقی به این اظهارات سفیر آمریکا داده و آن را مداخله در امور داخلی کشور خود ارزیابی کردند.

با این وجود، بالون آزمایشی دولت آمریکا راه اندازی شده است. و این، چند روز قبل از برگزاری جلسه شورای عالی اقتصادی آوروآسیا در ۲۹ ماه مه در شهر آستانه، پایتخت قزاقستان و در آستانه امضای برنامه ریزی شده معاهده شورای اقتصادی آوروآسیا توسط رهبران روسیه بلاروس و قزاقستان تحقق یافت.